

[Úvodní Stránka](#) > ... > [Obrátit Se Na Soud](#) > [Kde A jak](#) > [Právo Kterého Státu Se Použije?](#) > Portugal

Právo kterého státu se použije?

Obsah zajišťuje

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Portugalsko

1 Zdroje platných norem

Následující prameny vnitrostátního práva jsou zakotveny v článcích 1, 3 a 4 portugalského občanského zákoníku:

- zákony,
- zvyklosti,
- obyčejové právo.

Prameny mezinárodního práva (článek 8 portugalské ústavy):

- pravidla a zásady obecného mezinárodního práva tvoří nedílnou součást portugalského práva,
- ustanovení mezinárodních úmluv, které jsou řádně ratifikovány nebo schváleny, nabývají platnosti v portugalském vnitrostátním právu poté, co jsou úředně zveřejněny, a zůstávají v platnosti, dokud jsou pro portugalský stát mezinárodně závazné,
- pravidla stanovená příslušnými orgány mezinárodních organizací, jichž je Portugalsko členem, nabývají platnosti v portugalském vnitrostátním právu přímo, pokud je tak stanoveno v příslušných zakládajících smlouvách,
- ustanovení smluv, kterými se řídí Evropská unie, a pravidla stanovená jejími institucemi v rámci výkonu jejich pravomocí jsou v portugalském vnitrostátním právu použitelná v souladu s právem Unie a při dodržování základních zásad demokratického právního státu.

1.1 Vnitrostátní normy

Zákony

Zákony představují přímý pramen vnitrostátního práva. Ustanovení čl. 1 odst. 2 portugalského občanského zákoníku považuje veškerá obecná ustanovení stanovená příslušnými orgány státu za zákony. Ustanovení čl. 112 odst. 1 portugalské ústavy stanoví, že zákony, vládní nařízení a regionální legislativní akty jsou legislativními akty.

Zvyklosti

Zvyklosti jsou právně ospravedlnitelné jako pramen vnitrostátního práva, pokud jsou splněny obě následující podmínky:

- nejsou v rozporu se zásadami dobré víry a
- je to stanoveno zákonem (čl. 3 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

Obyčejové právo

Portugalské soudy mohou urovnat spor v souladu se zásadami obyčejového práva pouze při splnění jedné z následujících podmínek:

- když to umožňuje zákon (čl. 4 písm. a) portugalského občanského zákoníku) nebo
- když se na tom strany dohodnou a mají možnost se odvolat (čl. 4 písm. b) portugalského občanského zákoníku) nebo
- když se strany předem dohodly na uplatnění zásady spravedlnosti, tedy obyčejového práva (čl. 4 písm. c) portugalského občanského zákoníku).

1.2 Vícestranné mezinárodní úmluvy

Úmluvy Haagské konference o mezinárodním právu soukromém

Portugalsko je vázáno 26 haagskými úmluvami:

1. Úmluva o civilním řízení soudním (Haag, 1954)

Viz: [zde](#)

2. Úmluva o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti k dětem (Haag, 1956)

Viz: [zde](#)

3. Úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí týkajících se vyživovacích povinností k dětem (Haag, 1958)

Viz: [zde](#)

4. Úmluva o pravomoci orgánů a rozhodném právu pro ochranu nezletilých (Haag, 1961)

Viz: [zde](#)

5. Úmluva o střetu zákonů týkajících se formy pořízení pro případ smrti (Haag, 1961)

Viz: [zde](#)

6. Úmluva o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin (Haag, 1961)

Viz: [zde](#)

7. Úmluva o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních (Haag, 1965)

Viz: [zde](#)

8. Úmluva o uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Haag, 1971)

Viz: [zde](#)

9. Dodatkový protokol k úmluvě o uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Haag, 1971)

Viz: [zde](#)

10. Úmluva o uznávání rozvodů a zrušení manželského soužití (Haag, 1970)

Viz: [zde](#)

11. Úmluva o právu použitelném na dopravní nehody (Haag, 1971)

Viz: [zde](#)

12. Úmluva o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních (Haag, 1970)

Viz: [zde](#)

13. Úmluva o mezinárodní správě dědictví (Haag, 1973)

Viz: [zde](#)

14. Úmluva o právu použitelném pro odpovědnost za vadné výrobky (Haag, 1973)

Viz: [zde](#)

15. Úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí týkajících se vyživovacích povinností (Haag, 1973)

Viz: [zde](#)

16. Úmluva o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti (Haag, 1973)

Viz: [zde](#)

17. Úmluva o rozhodném právu pro majetkové poměry v manželství (Haag, 1978)

Viz: [zde](#)

18. Úmluva o oslavě a uznání platnosti manželství (Haag, 1978)

Viz: [zde](#)

19. Úmluva o právu rozhodném pro zprostředkování a obchodní zastoupení (Haag, 1978)

Viz: [zde](#)

20. Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (Haag, 1980)

Viz: [zde](#)

21. Úmluva o právech dítěte a spolupráci při mezinárodním osvojení (Haag, 1993)

Viz: [zde](#)

22. Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (Haag, 1996)

Viz: [zde](#)

23. Úmluva o mezinárodní ochraně dospělých osob (Haag, 2000)

Viz: [zde](#)

24. Úmluva o dohodách o volbě soudu (Haag, 2005)

Viz: [zde](#)

25. Úmluva o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů (Haag, 2007)

Viz: [zde](#)

26. Protokol o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti (Haag, 2007)

Viz: [zde](#)

Úmluvy Mezinárodní komise pro osobní stav (ICCS)

Portugalsko je vázáno deseti úmluvami ICCS.

Tyto úmluvy jsou k dispozici [zde](#).

1. Úmluva o vydávání určitých výpisů ze zápisů o osobním stavu k použití v zahraničí (Paříž, 27. září 1956). Schválení: zákon č. 33/81, zveřejněný v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 196 ze dne 27. 8. 1981

Viz: [zde](#)

2. Úmluva o bezplatném vydávání dokladů osvědčujících osobní stav a o jejich osvobození od ověřování (Lucemburk, 26. září 1957). Schválení: zákon č. 22/81, zveřejněný v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 189 ze dne 19. 8. 1981

Viz: [zde](#)

3. Úmluva o mezinárodní výměně informací o osobním stavu (Istanbul, 4. září 1958). Schválení: [vládní nařízení č. 39/80](#), zveřejněné v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 145 ze dne 26. 6. 1980

Viz: [zde](#)

4. Úmluva o změnách příjmení a jmen (Istanbul, 4. září 1958). Schválení: usnesení Shromáždění republiky č. 5/84, zveřejněné v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 40 ze dne 16. 2. 1984

Viz: [zde](#)

5. Úmluva o rozšíření pravomocí orgánů oprávněných přijímat prohlášení uznávající nemanželské děti (Řím, 14. září 1961). Schválení: usnesení Shromáždění republiky č. 6/84, zveřejněné v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 50 ze dne 28. 2. 1984

Viz: [zde](#)

6. Mezinárodní úmluva o vydávání vícejazyčných výpisů z matriky (Víděň, 8. září 1976). Schválení: vládní nařízení č. 34/83, zveřejněné v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 109 ze dne 12. 5. 1983

Viz: [zde](#)

7. Mezinárodní úmluva o vydávání vícejazyčných výpisů z matriky (Víděň, 8. září 1976). Schválení: vládní nařízení č. 34/83, zveřejněné v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 109 ze dne 12. 5. 1983

Viz: [zde](#)

8. Úmluva o osvobození některých dokladů a listin od ověřování (Paříž, 15. září 1977). Schválení: vládní nařízení č. 135/82, zveřejněné v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 292 ze dne 20. 12. 1982

Viz: [zde](#)

9. Úmluva o právu použitelném pro příjmení a jména (Mnichov, 5. září 1980). Schválení: usnesení Shromáždění republiky č. 8/84, zveřejněné v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 54 ze dne 3. 3. 1984

Viz: [zde](#)

10. Úmluva o vydávání osvědčení o právní způsobilosti uzavřít manželství (Mnichov, 5. října 1980). Schválení: vládní nařízení č. 40/84, zveřejněné v portugalském úředním věstníku, řada I, č. 170 ze dne 24. 7. 1984

Viz: [zde](#)

Další relevantní mnohostranné úmluvy, které jsou pro Portugalsko závazné:

Pařížská úmluva o ochraně průmyslového vlastnictví (Stockholm, 1967)

Viz: [zde](#) a [zde](#)

Úmluva OSN o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a její protokol z roku 1967

Viz: [zde](#) a [zde](#)

Protokol: [zde](#)

Úmluva o jednotném zákonu směnečném a Úmluva o řešení určitých střetů zákonů v souvislosti se směnkami (Ženeva, 1930)

Viz: [zde](#)

Úmluva o jednotném zákonu šekovém směnečném a Úmluva o řešení určitých střetů zákonů v souvislosti se šeky (Ženeva, 1931)

Viz: [zde](#)

1973 Washingtonská úmluva o jednotném právu formy mezinárodní závěti, již je Portugalsko smluvní stranou, přistoupení schváleno vládní vyhláškou č. 252/75

Viz: [zde](#)

Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (New York, 1958)

Viz: [zde](#)

Druhá luganská úmluva o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (rozhodnutí Rady 2009/430/ES ze dne 27. listopadu 2008)

Viz: [zde](#)

Rozhodnutí: [zde](#)

Úmluva o mezinárodní železniční přepravě z roku 1980, ve znění Vilniuského protokolu z roku 1999

Viz: [zde](#)

Evropská úmluva o poskytování informací o cizím právu, uzavřená v Londýně v roce 1970

Viz: [zde](#)

Úmluva Rady Evropy o předcházení násilí páchanému na ženách a domácímu násilí a boji proti němu – Istanbulská úmluva z roku 2011

Viz: [zde](#)

Úmluva Organizace spojených národů o vymáhání výživného v cizině – Newyorská úmluva z roku 1956

Viz: [zde](#) a [zde](#)

1.3 Hlavní dvoustranné úmluvy

- Dohoda o právní a soudní spolupráci mezi Portugalskou republikou a Angolskou republikou, uzavřená v Luandě (1995)

Viz: [zde](#)

- Dohoda o právní spolupráci mezi Portugalskou republikou a Republikou Guinea-Bissau, uzavřená v Bissau (1988)

Viz: [zde](#)

- Dohoda o právní a soudní spolupráci mezi Portugalskou republikou a Mosambickou lidovou republikou, uzavřená v Lisabonu (1990)

Viz: [zde](#)

- Dohoda o právní a soudní spolupráci mezi Portugalskou republikou a Demokratickou republikou Svätý Tomáš a Princův ostrov (1976)

Viz: [zde](#)

- Dohoda o vymáhání výživného mezi Portugalskem a Kapverdskou republikou (1982)

Viz: [zde](#)

- Dohoda o právní a soudní spolupráci mezi Portugalskem a Kapverdskou republikou (2003)

Viz: [zde](#)

- Dohoda mezi vládou Portugalské republiky a vládou Spojených států amerických o vymáhání výživného (2000)

Viz: [zde](#)

- Úmluva mezi Portugalskou republikou a Lucemburským velkovévodstvím o právní pomoci v záležitostech týkajících se opatrovnictví a práva na styk s dítětem (1992)

Viz: [zde](#)

2 Uplatňování kolizních norem

Pokud kolizní norma odkazuje na zahraniční právo, implikuje to pouze použití vnitrostátního práva v daném státě; neznamená to příslušnost soudů daného státu. Jedinou výjimkou je situace, kdy je to v rozporu s určitou konkrétní zásadou (článek 16 portugalského občanského zákoníku).

Uplatňování zahraničního práva je omezeno na pravidla zahraničního právního systému, která jsou součástí režimu upravujícího oblast práva, které se daná kolizní norma týká (např. dědění, rodina, závazky, věcná práva) (článek 15 portugalského občanského zákoníku).

2.1 Povinnost soudce uplatnit kolizní normy z vlastní iniciativy

V Portugalsku není soud vázán návrhy stran, pokud jde o získávání, výklad a uplatňování kolizních norem (čl. 5 odst. 3 portugalského občanského soudního řádu). Z této obecné zásady vyplývá, že vnitrostátní soud uplatňuje kolizní normy z moci úřední.

2.2 Zpětný odkaz

V Portugalsku existují tři klíčové normy upravující zpětný a další odkaz:

- norma, která upravuje zpětný a další odkaz na právo jiného státu (článek 17 portugalského občanského zákoníku),
- norma, která upravuje zpětný a další odkaz na portugalské právo (článek 18 portugalského občanského zákoníku),
- norma, která upravuje případy, kdy není zpětný a další odkaz povolen (článek 19 portugalského občanského zákoníku).

Zpětný a další odkaz na právo jiného státu

V Portugalsku může soud využít právo jiného státu.

Zpětný a další odkaz na právo jiného státu je možný, pokud portugalská kolizní norma odkazuje na právo jiného

státu a má se za to, že tento stát je příslušný k projednání dané věci (čl. 17 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

Zpětný a další odkaz není možný, pokud:

- zahraniční právo, na které odkazuje portugalská kolizní norma, je právem osobním a
  - zúčastněná strana má obvyklé bydliště v Portugalsku, nebo
  - má bydliště v zemi, jejíž kolizní norma považuje za rozhodné právo země, jíž je daná osoba státním příslušníkem (čl. 17 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

Zpětný a další odkaz se však použije vždy, pokud jsou současně splněny obě následující podmínky:

- tyto případy zahrnují poručenství, opatrovnictví, majetkové vztahy mezi manželi, rodičovskou odpovědnost, vztahy mezi osvojitelem a osvojencem nebo dědění a
- zahraniční právo určené portugalskou kolizní normou odkazuje na právo místa, kde se nachází nemovitost, a je považováno za použitelné. (čl. 17 odst. 3 portugalského občanského zákoníku).

Zpětný a další odkaz na portugalské právo

Zpětný a další odkaz na portugalské právo lze uplatnit, pokud portugalská kolizní norma odkazuje na právo jiného státu, jehož kolizní norma odkazuje zase zpět na právo portugalské. V tomto případě se použije portugalské právo (čl. 18 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

V záležitostech týkajících se osobního stavu je však zpětný a další odkaz na portugalské právo přípustný pouze tehdy, pokud je splněn následující dodatečný požadavek:

- zúčastněná strana má obvyklé bydliště na portugalském území, nebo
- v rámci práva země bydliště zúčastněné strany je portugalské právo považováno za příslušné (čl. 18 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

Věci, ve kterých není zpětný a další odkaz povolen

Žádný z výše uvedených typů zpětného a dalšího odkazu není povolen v následujících případech:

- v případě, kdy zpětný a další odkaz činí neplatnou nebo nevymahatelnou transakci, která by byla platná, pokud by byla jednoduše uplatněna portugalská kolizní norma (bez zpětného a dalšího odkazu) (čl. 19 odst. 1 portugalského občanského zákoníku),
- pokud je důsledkem zpětného a dalšího odkazu nezákonnost určitého stavu, který by jinak byl zákonný (čl. 19 odst. 1 portugalského občanského zákoníku),
- pokud zúčastněné strany určily rozhodné zahraniční právo v případech, kdy je to přípustné (čl. 19 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

2.3 Změna kolizního kritéria

Kolizní kritérium je faktická nebo právní okolnost zvolená kolizní normou, která slouží jako základ pro určení rozhodného práva. Podle okolností jím může být například státní příslušnost, místo, kde se uskutečnila daná transakce, kde bylo vytvořeno dílo na základě duševní práce, kde byl zaregistrován nárok, kde se nachází majetek nebo kde sídlí zúčastněná strana.

Portugalský právní řád stanoví nejméně dvě omezení změn kolizního kritéria:

- obcházení zákona – změna kolizního kritéria vyplývající z faktické nebo právní situace vyvolané zúčastněnými stranami s cílem vyhnout se použití práva, které by se za jiných okolností použilo, je považována za irelevantní (článek 21 portugalského občanského zákoníku),
- zletilost dosažená podle předchozího osobního statutu není změnou osobního statutu dotčena (článek 29 portugalského občanského zákoníku).

Není-li možné určit kolizní kritérium, na kterém závisí specifikace rozhodného práva, použije se právo, které je jinak použitelné (článek 23 portugalského občanského zákoníku).

2.4 Výjimky z obvyklého uplatňování kolizních norem

Narušení veřejného pořádku

Ustanovení zahraničního práva uvedeného v kolizní normě se nepoužijí, pokud porušují základní zásady mezinárodního veřejného pořádku portugalského státu (čl. 22 odst. 1 portugalského občanského zákoníku). V takovém případě se použijí jiná ustanovení zahraničního práva, která jsou považována za vhodnější, případně pravidla portugalského vnitrostátního práva (čl. 22 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

Mezinárodní úmluvy a právní předpisy EU

V případě, že mezinárodní úmluvy, které jsou pro portugalský stát závazné, nebo právní předpisy EU stanoví normy rozhodného práva, které jsou odlišné od vnitrostátních kolizních norem, tyto vnitrostátní normy se nepoužijí.

2.5 Zjištění cizího práva

Strana, která se dovolává cizího práva, musí prokázat jeho existenci a obsah. Soud se však musí pokusit z vlastního podnětu získat informace o tomto cizím právu. Cizí právo se vykládá v rámci systému, do kterého náleží, a v souladu s pravidly výkladu, která jsou v něm stanovena (čl. 23 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

Pro získání informací o cizím právu v občanských a obchodních věcech lze odkázat na obě úmluvy, jichž je Portugalsko stranou:

- Evropská úmluva o poskytování informací o cizím právu (Londýn, 1968),
- Úmluva o poskytování informací o právních otázkách s ohledem na platné právo a jeho uplatňování (Brasília, 1972)

Není-li možné určit obsah tohoto zahraničního práva, použije se právo, které je jinak použitelné (čl. 23 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

3 Kolizní pravidla

3.1 Smluvní závazky a právní akty

Režim stanovený v právních předpisech EU

V členských státech Evropské unie (s výjimkou Dánska) se rozhodné právo pro smluvní závazkové vztahy stanoví podle nařízení (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 (Řím I), které má přednost před vnitrostátními kolizními normami uvedenými níže, pokud tyto normy stanoví jinak.

Dánsko je jediným členským státem EU, na který se nařízení (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 nevztahuje. I nadále se řídí Římskou úmluvou z roku 1980 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. V Dánsku se právo rozhodné pro smluvní závazkové vztahy určuje podle Římské úmluvy z roku 1980, která má přednost před níže uvedenými vnitrostátními kolizními normami, pokud tyto normy stanoví jinak.

Režim stanovený ve vnitrostátních kolizních normách

Záležitosti týkající se přijetí, výkladu a odvolání projevu vůle a nedostatku vůle či vad vůle se řídí:

- právem rozhodným pro podstatu transakce (čl. 35 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

Význam určitého jednání jako vyjádření vůle se řídí:

- právem společného obvyklého bydliště osoby, která vůli vyjadřuje, i osoby, které je vyjádření určeno, nebo pokud to není možné,
- právem místa, kde došlo k danému jednání.

Význam mlčení jako prostředku vyjádření vůle se řídí:

- právem společného obvyklého bydliště osoby, která vůli vyjadřuje, i osoby, které je vyjádření určeno, nebo pokud to není možné,
- právem místa, kde byl návrh přijat (čl. 35 odst. 2 a 3 portugalského občanského zákoníku).

Forma projevu vůle se řídí:

1. právem rozhodným pro podstatu transakce, nebo
2. právem platným v místě, kde je projev vůle učiněn, nebo
3. právem státu, na které odkazuje kolizní norma účinná v místě, kde je projev učiněn (čl. 36 odst. 1 a 2 portugalského občanského zákoníku).

Pozn.:

Alternativy 2 a 3 jsou přípustné pouze v případě, že právo rozhodné pro podstatu transakce nestanoví, že je tento projev neplatný nebo nevymahatelný v případě nedodržení souladu s určitou formou, a to i v případě, že je transakce uzavřena v zahraničí.

Rozhodným právem pro právní zastoupení je:

- právo upravující právní vztah, ze kterého vyplývá pravomoc k zastupování (článek 37 portugalského občanského zákoníku).

Rozhodným právem pro zastupování právnických osob jejich statutárními orgány je:

- příslušný osobní statut.

Dobrovolné zastupování je upraveno takto:

- právem státu, ve kterém se vykonává pravomoc k zastupování, se upravuje existence, rozšíření, změna, účinky a zánik pravomocí k zastupování (čl. 39 odst. 1 portugalského občanského zákoníku),
- právo státu obvyklého bydliště zastupované osoby se použije, pokud zástupce vykonává své pravomoci v jiné zemi než v zemi označené zastupovanou osobou a pokud je tato skutečnost známa třetí straně, se kterou uzavírá smlouvu (čl. 39 odst. 2 portugalského občanského zákoníku),
- právo místa, kde má zástupce své sídlo, se použije v případě, že dotčený zástupce provozuje zastupování profesionálně a tato skutečnost je známa třetí straně, která uzavírá smlouvu (čl. 39 odst. 3 portugalského občanského zákoníku),
- právo místa, kde se nachází nemovitost, se použije, pokud se zastupování týká nakládání s touto nemovitostí nebo její správy (čl. 39 odst. 3 portugalského občanského zákoníku).

Promlčecí lhůty a propadnutí se řídí:

- právem rozhodným pro právo, kterého se tyto lhůty nebo propadnutí týkají (článek 40 portugalského občanského zákoníku).

Závazky vyplývající z právních transakcí a podstata transakce se řídí:

I. právem, které si smluvní strany zvolily nebo měly na mysli (čl. 41 odst. 1 portugalského občanského zákoníku) za předpokladu, že je splněna jedna z následujících podmínek:

- jeho použitelnost odpovídá vážnému zájmu osob, které se vyjadřují, nebo
- je spojeno s jedním z aspektů transakce, které spadají do působnosti mezinárodního práva soukromého (čl. 41 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

II. Pokud by strany toto právo neurčily, je rozhodné právo následující:

- v případě jednostranné transakce právo obvyklého bydliště vyhlašovatele,
- v případě smlouvy právo společného obvyklého bydliště smluvních stran (čl. 42 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

III. V případě smlouvy, ve které strany neurčily právo a nemají obvyklé společné bydliště, je třeba rozlišovat mezi dvěma situacemi:

- bezúplatné smlouvy, pro něž je rozhodným právem právo obvyklého bydliště smluvní strany, která poskytuje danou výhodu,
- úplatné smlouvy, pro něž je rozhodným právem právo místa, kde byly uzavřeny (čl. 42 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

Rozhodným právem pro řízení podniku je:

- právo místa, kde probíhá hlavní činnost vedoucího pracovníka (článek 43 portugalského občanského zákoníku).

Rozhodným právem pro bezdůvodné obohacení je:

- právo, na kterém byl založen převod výhod ve prospěch strany, která se obohatila.

3.2 Mimosmluvní závazky

Režim stanovený v právních předpisech EU

V členských státech Evropské unie (s výjimkou Dánska) se rozhodné právo pro mimosmluvní závazkové vztahy stanoví podle nařízení (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 (Řím II), které má přednost před vnitrostátními kolizními normami uvedenými níže, pokud tyto normy stanoví jinak.

Ve vztazích mezi Portugalskem a státy, které jsou smluvními stranami Haagské úmluvy o právu použitelném na dopravní nehody z roku 1971, je však použitelné právo v takových případech určeno v souladu s uvedenou úmluvou, která má přednost před souvisejícími kolizními normami, které jsou stanoveny v nařízení Řím II (článek 28 nařízení Řím II).

Režim stanovený ve vnitrostátních kolizních normách

I. Právo rozhodné pro mimosmluvní odpovědnost na základě protiprávního činu nebo rizika je následující:

a) právo státu, v němž probíhala hlavní činnost, v jejímž důsledku vznikla škoda, nebo

b) v případě opomenutí právo místa, kde měla odpovědná osoba konat (čl. 45 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

II. Pokud se pachatel nepovažuje za odpovědného podle práva místa, kde došlo k činnosti, v jejímž důsledku vznikla škoda, nebo v případě opomenutí práva místa, kde měla daná osoba konat, je rozhodným právem právo státu, kde došlo k předmětnému škodlivému účinku za předpokladu, že jsou současně splněny oba následující požadavky:

a) právo státu, v němž došlo ke škodlivému účinku, považuje pachatele za odpovědného, a

b) pachatel měl předvídat škodu způsobenou v tomto státě v důsledku svého jednání nebo opomenutí (čl. 45 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

III. Pravidla uvedená výše v bodech I a II se nepoužijí za následujících podmínek:

a) v případě, že pachatel i poškozený mají stejnou státní příslušnost nebo stejné obvyklé bydliště a příležitostně pobývají v zahraničí, je rozhodným právem právo země jejich státní příslušnosti, případně jejich společného obvyklého bydliště;

b) jde o případ bez vlivu na ustanovení místního státu, která musí platit pro všechny osoby rovnocenně (čl. 45 odst. 3 portugalského občanského zákoníku).

3.3 Osobní stav, jeho aspekty související s občanským stavem (jméno, bydliště, způsobilost k právům a právním úkonům)

Pojem osobního statutu

- Fyzické osoby:

- Osobní statutem je právo země, jíž je daná fyzická osoba státním příslušníkem (čl. 31 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).
- V případě osob bez státní příslušnosti je osobním statutem právo místa obvyklého bydliště osoby bez státní příslušnosti (čl. 32 odst. 1 portugalského občanského zákoníku). Pokud je však osoba bez státní příslušnosti osobou nezletilou nebo nezpůsobilou k právním úkonům, je jejím osobním statutem právo místa jejího úředního bydliště (čl. 32 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).
- Právnícké osoby:
  - U právníckých osob je osobním statutem právo státu, v němž se nachází jejich hlavní sídlo a skutečné ústředí (čl. 33 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

Osobním statutem fyzických osob se řídí jejich:

- rodinný stav (článek 25 portugalského občanského zákoníku),
- způsobilost (článek 25 portugalského občanského zákoníku),
- počátek a konec právní subjektivity (čl. 26 odst. 1 portugalského občanského zákoníku),
- osobnostní práva – existence, ochrana a omezení (s tím, že cizinec nebo osoba bez státní příslušnosti nepoživá žádné právní ochrany, kterou by neuznávalo portugalské právo) (článek 27 portugalského občanského zákoníku),
- zletilost (s tím, že změna osobního statutu nemá vliv na zletilost dosaženou podle předcházejícího osobního práva) (článek 29 portugalského občanského zákoníku),
- poručenství a obdobné instituty, jejichž cílem je chránit nezpůsobilé osoby (článek 29 portugalského občanského zákoníku).

Osobním statutem právníckých osob se řídí:

- způsobilost dané právnícké osoby,
- založení, působení a pravomoc jejích orgánů,
- způsoby nabývání a pozbývání členství a práv a povinností, které z něho vyplývají,
- odpovědnost za škodu způsobenou právníckou osobou, jejími příslušnými orgány a členy třetím osobám,
- přeměna, zrušení a zánik právnícké osoby (čl. 33 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

Přemístění a spojení právníckých osob:

- Přemístění sídla právnícké osoby z jednoho státu do druhého nemá za následek ztrátu právní subjektivity, pokud v právu obou zemí existuje v této věci shoda.
- Spojení právníckých osob, na které se vztahují odlišná osobní práva, se posuzuje podle obou těchto práv (čl. 33 odst. 3 a 4 portugalského občanského zákoníku).

Zahraniční právnícké osoby:

- Osobní statut je stanoven v jejich zakládajících smlouvách nebo v jejich stanovách.
- Pokud tomu tak není, je rozhodným právem právo země, kde se nachází jejich hlavní sídlo (článek 34 portugalského občanského zákoníku).

3.4 Určení vztahu rodič – dítě, včetně osvojení

3.4.1 Určení vztahu rodič – dítě

Právo rozhodné pro určení rodičovství je následující:

- osobní statut rodiče v okamžiku vzniku rodičovství (čl. 56 odst. 1 portugalského občanského zákoníku),
- obecné vnitrostátní právo obou rodičů. Pokud to není možné, právo místa obvyklého společného bydliště manželů; pokud ani to není možné, osobní statutem dítěte, pokud je dítě dítětem vdané ženy a určení rodičovství se týká otce (čl. 56 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

Vztahy mezi rodiči a dětmi se řídí:

- společným vnitrostátním právem rodičů, nebo jinak
- právem společného obvyklého bydliště rodičů, nebo
- pokud mají rodiče bydliště v různých státech, osobním statutem dítěte (čl. 57 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

3.4.2 Osvojení

Rozhodné právo pro osvojení, pro vztahy mezi osvojitelem a osvojencem a pro vztahy mezi osvojencem a jeho biologickou rodinou je následující:

- osobní statut osvojitele (čl. 60 odst. 1 portugalského občanského zákoníku), nebo
- v případě, že osvojitelé jsou manželi nebo osvojenec je dítětem jednoho z nich, společné vnitrostátní právo osvojitelů, nebo jinak
- právo obvyklého společného bydliště osvojitelů, nebo jinak
- právo země, s níž je rodinný život osvojitelů spojen nejtěsněji (čl. 60 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

Situace, kdy není osvojení povoleno:

- osvojení není povoleno, pokud příslušný zákon, který upravuje vztahy mezi osvojencem a jeho biologickými rodiči, za daných okolností osvojení neuznává nebo neumožňuje (čl. 60 odst. 4 portugalského občanského zákoníku).

Situace, kdy je vyžadován souhlas pro osvojení či pro předpoklad rodičovství:

- pokud osobní statut osvojence vyžaduje jeho souhlas (čl. 61 odst. 1 portugalského občanského zákoníku),
- pokud právo, které upravuje vztah mezi zúčastněnou stranou a třetí stranou, s níž dotčená osoba má jakýkoli právní rodinný či poručnický vztah, vyžaduje souhlas této třetí strany (čl. 62 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

3.5 Manželství, nesezdané sožití, registrované partnerství, rozvod, rozluka, vyživovací povinnost

3.5.1 Manželství

Osobní statut každého ze snoubenců se uplatňuje:

- na jejich způsobilost uzavřít manželství,
- na jejich způsobilost uzavřít předmanželskou smlouvu,
- na pravidla upravující absenci souhlasu nebo nedostatku vůle smluvních stran (článek 49 portugalského občanského zákoníku).

Rozhodné právo pro formy manželství je následující:

- právo státu, ve kterém se manželství uzavírá,
- vnitrostátní právo jednoho z manželů, pokud jsou oba cizinci, kteří uzavřeli manželství v Portugalsku před příslušným konzulárním nebo diplomatickým úředníkem, a pokud toto právo poskytuje stejné pravomoci portugalským konzulárním a diplomatickým úředníkům (čl. 51 odst. 1 portugalského občanského zákoníku),
- manželství dvou portugalských státních příslušníků nebo portugalského státního příslušníka a cizince v zahraničí lze uzavřít před diplomatickým nebo konzulárním úředníkem portugalského státu nebo katolickým duchovním (čl. 51 odst. 2 portugalského občanského zákoníku),
- v obou situacích uvedených v poslední odrážce musí příslušný orgán před uzavřením manželství zveřejnit oznámení, pokud nebyl této povinnosti zproštěn (čl. 51 odst. 3 portugalského občanského zákoníku),
- církevní sňatek dvou portugalských státních příslušníků nebo portugalského státního příslušníka a cizince uzavřený v zahraničí je považován za sňatek katolický a je zapsán v Portugalsku do farních záznamů bez ohledu na právní formu manželství (čl. 51 odst. 4 portugalského občanského zákoníku).

Právo rozhodné pro vztahy mezi manželi a změny majetkových poměrů mezi manželi je následující:

- společné vnitrostátní právo (čl. 52 odst. 1 portugalského občanského zákoníku), jinak
- právo obvyklého společného bydliště, nebo jinak
- právo země, s níž je jejich rodinný život spojen nejtěsněji (čl. 51 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

3.5.2 Nesezdané soužití a registrované partnerství

Neexistují žádné vnitrostátní kolizní normy, které by výslovně upravovaly soužití nesezdaných/spolubydlících párů a partnerství.

Podle vnitrostátního práva se soužití v mimomanželském svazku řídí zákonem č. 7/2001 ze dne 11. května 2001 (o ochraně párů v nesezdaném soužití), naposledy pozměněným zákonem č. 71/2018 ze dne 31. prosince 2018.

Portugalské právo definuje mimomanželský svazek jako právní situaci páru, který bez ohledu na pohlaví žije společně, jako by byl oddán, po dobu delší než dva roky (čl. 1 odst. 2 zákona o ochraně párů v nesezdaném soužití).

Vzhledem k tomu, že neexistují kolizní normy výslovně upravující mimomanželský svazek, je možné analogicky použít normy upravující vztahy mezi manželi a změny majetkových poměrů mezi manželi. Tento výklad však kolísá v závislosti na vnitrostátní judikatuře.

3.5.3 Rozvod a rozluka

Režim stanovený v právních předpisech EU

V členských státech Evropské unie, které se účastní tohoto mechanismu užší spolupráce, se rozhodné právo ve věcech rozvodu a rozluky řídí nařízením Rady (EU) č. 1259/2010, které má přednost před vnitrostátními kolizními normami uvedenými níže, pokud tyto normy stanoví jinak.

Režim stanovený ve vnitrostátních kolizních normách

Rozhodným právem ve věcech rozvodu a rozluky, týkajícím se osob a majetku, je:

- společné vnitrostátní právo, jinak
- právo obvyklého společného bydliště, nebo jinak
- právo země, s níž je jejich rodinný život spojen nejtěsněji (článek 52 portugalského občanského zákoníku, použitelný na soudní rozluku osob a rozdělení majetku v souladu s čl. 55 odst. 1 téhož zákoníku).

Změna rozhodného práva týkajícího se trvalosti manželství:

- v tomto případě by jako základ pro rozvod nebo rozluku bylo možno použít pouze skutečnost, která byla relevantní v době uzavření manželství (čl. 55 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

3.5.4 Vyživovací povinnost

Režim stanovený Haagským protokolem z roku 2007

V členských státech Evropské unie (s výjimkou Dánska) se právo rozhodné pro vyživovací povinnosti vyplývající z rodinných vztahů, rodičovství, manželství nebo příbuzenství včetně vyživovacích povinností k dětem, vůči dětem, jejichž rodiče nejsou sezdaní, stanoví v souladu s Haagským protokolem o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti ze dne 23. listopadu 2007, který má přednost před vnitrostátními kolizními normami uvedenými níže, pokud tyto normy stanoví jinak.

Režim stanovený ve vnitrostátních kolizních normách

Jako rozhodné právo se podle potřeby uplatní výše uvedené právo:

- pod nadpisem „*Vznik rodičovství včetně osvojení*“, pokud jde o *vztahy mezi rodiči a dětmi a vztahy mezi osvojiteli a osvojenci*,
- pod nadpisem „*Sňatek, nesezdané/spolubydlící páry, partnerství, rozvod, rozluka a vyživovací povinnost*“, pokud jde o *vztahy mezi manželi*.

V případech dlužného výživného na základě jiných rodinných vztahů:

- rozhodným právem je osobní statut příslušných stran.

V případech dlužného výživného na základě právních transakcí:

- rozhodným právem je právo uvedené výše pod nadpisem „*Smluvní závazky a právní úkony*“, zejména odkaz na *závazky vyplývající z právních úkonů a z podstaty transakce*.

V případech dlužného výživného na základě dědění nebo pořízení pro případ smrti:

- rozhodným právem je právo uvedené níže pod nadpisem „*Dědění a závěť*“.

3.6 Majetkové poměry v manželství

Režim stanovený v právních předpisech EU

V členských státech Evropské unie, které se účastní tohoto mechanismu užší spolupráce, jedním z nichž je Portugalsko, se rozhodné právo ve věcech manželských majetkových režimů a majetkových důsledků registrovaných partnerství řídí nařízením Rady (EU) 2016/1103, resp. nařízením Rady (EU) 2016/1104, jež mají přednost před vnitrostátními kolizními normami uvedenými níže, pokud tyto normy stanoví jinak.

Režim stanovený ve vnitrostátních kolizních normách

Rozhodné právo pro předmanželské dohody (podstata a účinky) a pro úpravu majetkových poměrů mezi manželi (ze zákona nebo smluvní) je následující:

- vnitrostátní právní předpisy obou manželů v době uzavření sňatku (čl. 53 odst. 1 portugalského občanského zákoníku), nebo pokud nemají stejnou státní příslušnost,
- právo obvyklého společného bydliště manželů v době uzavření sňatku, nebo, pokud to není možné,
- právo jejich prvního manželského bydliště (čl. 53 odst. 1 portugalského občanského zákoníku) nebo
- kterákoli z předcházejících úprav, pokud lze použít zahraniční právo, jeden ze snoubenců má obvyklé bydliště v Portugalsku a je to dohodnuto před uzavřením smlouvy, aniž by tím byla dotčena práva třetích stran (čl. 53 odst. 3 portugalského občanského zákoníku).

Pokud jde o změny úpravy majetkových poměrů mezi manželi, viz odkaz na *vztahy mezi manželi a změny úpravy majetkových poměrů mezi manželi* v bodě 3.5.1 – „*Manželství*“ (článek 54 portugalského občanského zákoníku).

3.7 Závěti a dědictví

Režim stanovený v právních předpisech EU

V členských státech Evropské unie (s výjimkou Dánska, Irska a Spojeného království) se rozhodné právo pro dědické věci stanoví podle nařízení (EU) č. 650/2012, které má přednost před níže uvedenými kolizními normami, pokud tyto normy stanoví jinak.

Nařízením EU o dědických věcech není dotčeno uplatňování mezinárodních úmluv, jejichž smluvní stranou je Portugalsko v okamžiku přijetí nařízení (čl. 75 odst. 1 nařízení (EU) č. 650/2012).

Ačkoli je Portugalsko signatářem Haagské úmluvy o střetu zákonů týkajících se formy pořízení pro případ smrti z roku 1961, Portugalsko do dnešního dne (duben 2021) tuto úmluvu neratifikovalo, a proto jí není vázáno.

Mezinárodní závěti se tudíž řídí Washingtonskou úmluvou z roku 1973 o jednotném právu formy mezinárodní závěti, které je Portugalsko smluvní stranou a jeho přistoupení bylo schváleno vládním nařízením č. 252/75 ze dne 23. května 1975, a pravidly stanovenými v portugalském notářském řádu.

Režim stanovený ve vnitrostátních kolizních normách

Osobní statut zůstavitele v době jeho smrti se vztahuje:

- na dědění,
- na pravomoci správce pozůstalosti a vykonavatele závěti (článek 61 portugalského občanského zákoníku).

Právo zůstavitele v době pořízení závěti se vztahuje:

- na způsobilost provést, změnit nebo zrušit pořízení pro případ smrti (čl. 63 odst. 1 portugalského občanského zákoníku),

- na zvláštní formu vyžadovanou na základě věku osoby provádějící pořízení pro případ smrti (čl. 63 odst. 1 portugalského občanského zákoníku),
- na výklad doložek a ustanovení v případě smrti, pokud není uveden odkaz na jiné právo (čl. 64 písm. a) portugalského občanského zákoníku),
- na absenci souhlasu a nedostatek vůle (čl. 64 písm. b) portugalského občanského zákoníku),
- na přípustnost společných závětí (čl. 64 písm. c) portugalského občanského zákoníku),
- na přípustnost dohod týkajících se dědění, aniž by byla dotčena úprava uvedená výše pod nadpisem „Úprava majetkových poměrů mezi manželi“ (čl. 64 písm. c) portugalského občanského zákoníku).

Pozn.:

V případě změny osobního statutu poté, co bylo provedeno pořízení pro případ smrti, může osoba provádějící pořízení pro případ smrti toto pořízení i nadále odvolat podle předcházejícího osobního statutu (čl. 65 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

Pokud jde o formu pořízení pro případ smrti a zrušení nebo změnu tohoto pořízení, lze alternativně uplatnit následující právo:

- právo země, kde byl tento úkon proveden, nebo
- osobní statut zemřelého v době provedení tohoto úkonu, nebo
- osobní statut zemřelého v době smrti, nebo
- právo, na které odkazuje místní kolizní norma (čl. 64 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

Omezení tohoto režimu:

musí se dodržet forma vyžadovaná osobním statutem zemřelého v době provedení úkonu, pokud její nedodržení způsobí neplatnost nebo nevymahatelnost tohoto úkonu, a to i v případě, že je proveden v zahraničí.

3.8 Věcná práva

Rozhodným právem pro držbu, vlastnictví a další věcná práva je:

- právo státu, na jehož území se daná věc nachází (čl. 46 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

Rozhodným právem pro zakládání a převod věcných práv k majetku v přepravě je:

- právo země určení (čl. 46 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

Rozhodným právem pro zakládání a převod věcných práv k dopravním prostředkům, které podléhají registraci, je:

- právo země, kde byla registrace provedena (čl. 46 odst. 3 portugalského občanského zákoníku).

Rozhodným právem pro způsobilost zřídit věcná práva k nemovitému majetku nebo s ním nakládat, je:

- právo místa, kde se tento majetek nachází, pokud tak stanoví uvedené právo, případně pokud tak nestanoví,
- příslušný osobní statut (článek 47 portugalského občanského zákoníku).

Rozhodným právem u autorského práva je:

- právo místa, kde bylo dílo poprvé zveřejněno, nebo pokud zveřejněno nebylo,
- osobní statut autora, aniž by byla dotčena ustanovení zvláštních právních předpisů (čl. 48 odst. 1 portugalského občanského zákoníku).

Rozhodným právem u průmyslového vlastnictví je:

- právo země, ve které bylo vytvořeno (čl. 48 odst. 2 portugalského občanského zákoníku).

3.9 Insolvence

Rozhodným právem je zpravidla právo státu, v němž bylo řízení zahájeno (článek 276 portugalského zákona o insolventci a ozdravení podniků).

V určitých případech existují s ohledem na účinky vyhlášení úpadku výjimky z tohoto pravidla:

- pracovní smlouvy a pracovní poměry se řídí právem rozhodným pro pracovní smlouvy (článek 277 portugalského zákona o insolventci a ozdravení podniků),
- v případě práv dlužníka ve vztahu k nemovitému majetku, plavidlu nebo letadlu podléhajícímu registraci ve veřejném rejstříku je rozhodným právem právo státu, v jehož pravomoci je rejstřík veden (článek 278 portugalského zákona o insolventci a ozdravení podniků),
- smlouvy přiznávající právo na nabytí věcných práv k nemovitému majetku nebo právo na užívání tohoto majetku se řídí právem státu, na jehož území se dotýčná nemovitost nachází (čl. 279 odst. 1 portugalského zákona o insolventci a ozdravení podniků),
- práva prodávajícího ve vztahu k majetku prodávanému dlužníkem v platební neschopnosti s výhradou vlastnictví a věcná práva věřitelů nebo třetích stran k majetku náležejícímu dlužníkovi, jenž se v době zahájení řízení nacházel na území jiného státu, se řídí výhradně právem tohoto státu (čl. 280 odst. 1 portugalského zákona o insolventci a ozdravení podniků),
- práva týkající se zapsaných nebo uložených cenných papírů se řídí právem rozhodným pro jejich převod podle článku 41 portugalského zákona o cenných papírech (čl. 282 odst. 1 portugalského zákona o insolventci a ozdravení podniků),
- práva a povinnosti účastníků finančního trhu nebo platebního systému podle čl. 2 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. května 1998 nebo rovnocenná práva a povinnosti se řídí právem použitelným na tento systém (článek 285 portugalského zákona o cenných papírech a čl. 282 odst. 2 portugalského zákona o insolventci a ozdravení podniků),
- transakce prodeje se zpětným odkupem ve smyslu článku 12 směrnice Rady 86/635/EHS ze dne 8. prosince 1986 se řídí právem použitelným na tyto smlouvy (článek 283 portugalského zákona o insolventci a ozdravení podniků),
- probíhající řízení týkající se majetku nebo práva, jež jsou nedílnou součástí majetkové podstaty, se řídí výhradně právem státu, v němž je řízení vedeno (článek 285 portugalského zákona o insolventci a ozdravení podniků).

Odkazy na příslušné vnitrostátní právní předpisy:

[Portugalská ústava](#)

[Portugalský občanský zákoník](#)

[Portugalský notářský řád](#)

[Portugalský zákon o insolventci a ozdravení podniků](#)

Závěrečná poznámka

Informace uvedené v tomto přehledu jsou obecné povahy, nejsou vyčerpávající a nejsou závazné ani pro kontaktní místo, ani pro Evropskou soudní síť pro občanské a obchodní věci, ani pro soudy či jiné adresáty. V každém případě je nutné nahlížet do platných právních předpisů.

Poslední aktualizace: 09/11/2021

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného

členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.